Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2012*

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen — Asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 — 4 ja 5 artikla — Hallinnollinen seuraamus — Hallinnollinen toimenpide — Asetus (ETY) N:o 822/87 — Tuet tiivistettyjen rypälemehujen yksityiseen varastointiin — Yhteisöalkuperä — Asetus (ETY) N:o 1059/83 — Pitkäaikainen varastointisopimus — 2 artiklan 2 kohta — 17 artiklan 1 kohdan b alakohta — Tuen vähentäminen rikkomuksen vakavuuden mukaan

Asiassa C-670/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Conseil d'État (Ranska) on esittänyt 28.11.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.12.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

vastaan

Vinifrance SA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit L. Bay Larsen, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, J.-C. Bonichot, C. Toader (esittelevä tuomari), A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.10.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), edustajinaan avocat H. Didier ja avocat F. Pinet,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, S. Menez ja C. Candat,

— Puolan hallitus, asiamiehinään M. Szpunar ja B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään B. Schima ja D. Triantafyllou,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16.3.1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87 (EYVL L 84, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 19.7.1988 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2253/88 (EYVL L 198, s. 35; jäljempänä asetus N:o 822/87), pöytäviinin, rypälemehun, tiivistetyn rypälemehun ja puhdistetun tiivistetyn rypälemehun varastointisopimuksista 29.4.1983 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1059/83 (EYVL L 116, s. 77), sellaisena kuin se on muutettuna 15.12.1999 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2646/1999 (EYVL L 324, s. 10; jäljempänä asetus N:o 1059/83), ja Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), jolle Office national interprofessionnel des vinsin (Onivins) oikeudet ovat siirtyneet, ja Vinifrance SA (jäljempänä Vinifrance) ja joka koskee viimeksi mainitun saamien varastointitukien perimistä takaisin kokonaisuudessaan.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Viinikaupan yhteistä järjestämistä koskeva säännöstö*

1. Asetus N:o 822/87

3 Asetuksen N:o 822/87 1 artiklasta ja sen liitteessä I olevasta 6 kohdasta ilmenee, että asetus koskee muun muassa tiivistettyä rypälemehua, joka on määritelty siten, että sillä tarkoitetaan rypälemehua, johon ei ole lisätty sokeriväriä, joka saadaan rypälemehun osittaisella veden poistamisella ja joka ”on tuotettu yhteisössä”.

4 Asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään tämän osalta seuraavaa:

”1. Yksityisen varastoinnin tukijärjestelmä otetaan käyttöön:

– –

— rypälemehulle, tiivistetylle rypälemehulle ja puhdistetulle tiivistetylle rypälemehulle.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun tuen myöntäminen edellyttää pitkäaikaista varastointisopimusta, joka solmitaan interventioelinten kanssa – –.”

2. Asetus N:o 1059/83

5 Asetuksen N:o 1059/83 1 artiklan mukaan tässä asetuksessa annetaan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt varastointisopimusten tekemisestä.

6 Asetuksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, että koska ”nämä sopimukset tehdään interventioelinten ja niitä pyytäneiden tuottajien kesken[,] on syytä määritellä tuottaja ja tälle kuuluvat velvollisuudet huomioon ottaen vaatia, että tämä on varastointisopimuksessa tarkoitetun tuotteen omistaja”.

7 Asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Interventioelimet tekevät sopimuksia ainoastaan yksittäisten tuottajien tai tuottajaryhmittymien kanssa.

Tämän asetuksen mukaisesti tarkoitetaan tuottajalla kaikkia niitä luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä tai näiden ryhmittymiä, jotka jalostavat tai jalostuttavat:

— tuoreita rypäleitä rypälemehuiksi,

— rypälemehua tiivistetyksi rypälemehuksi tai puhdistetuksi tiivistetyksi rypälemehuksi,

— tuoreita rypäleitä, rypälemehua tai osittain käynyttä rypälemehua pöytäviiniksi.

2. Tuottaja voi tehdä sopimuksen ainoastaan itse valmistamastaan tai vastuullaan valmistetusta tuotteesta, jonka omistaja hän yhä on.”

8 Saman asetuksen 12 artiklassa vahvistetaan vakiomääräisesti päivältä ja hehtolitralta varastointituen koko Euroopan unionissa voimassa oleva määrä muun muassa rypälemehuille.

9 Asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Lukuun ottamatta ylivoimaista estettä,

a) tukea ei makseta, jos tuottaja ei täytä hänelle 7 artiklan 2 kohdan, 15 ja 16 artiklan ja tarvittaessa 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti kuuluvia velvoitteita;

b) maksettavasta tuesta vähennetään se toimivaltaisen viranomaisen vahvistama määrä, joka vahvistetaan rikkomuksen vakavuuden mukaan, jos tuottaja ei täytä hänelle tämän asetuksen tai sopimuksen mukaisesti kuuluvia, muita kuin a alakohdassa tarkoitettuja velvoitteita.”

B *Asetus N:o 2988/95 unionin taloudellisten etujen suojaamisesta*

10 Asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan neljännessä, viidennessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten tehokas torjunta edellyttää yhteisen oikeudellisen kehyksen luomista kaikille yhteisöjen politiikan kattamille aloille,

väärinkäytösten tunnusmerkistöt täyttävistä menettelyistä sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista säädetään alakohtaisissa säännöstöissä tämän asetuksen mukaisesti,

– –

yhteisön oikeudessa on otettu käyttöön yhteisön hallinnollisia seuraamuksia yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa; tällaisia seuraamuksia on otettava käyttöön myös muilla aloilla”.

11 Asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia."

12 Asetuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan "yhteisön oikeudessa säädetään niiden hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten luonteesta ja soveltamisalasta, jotka ovat tarpeen kyseisen säännöstön moitteettomaksi soveltamiseksi väärinkäytöksen luonteen ja vakavuuden, myönnetyn edun tai saadun hyödyn ja vastuun asteen mukaan".

13 Asetuksen II osastoon, jonka otsikko on "Hallinnolliset toimenpiteet ja seuraamukset", kuuluvassa 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin siten, että

— velvoitetaan maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat,

– –

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltaminen rajoitetaan saadun etuuden takaisinperimiseen, lisättynä, jos tästä on säädetty, koroilla, jotka voidaan määritellä kiinteästi.

– –

4. Tässä artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina."

14 Asetuksen N:o 2988/95 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tahallisista tai huolimattomuudesta johtuvista väärinkäytöksistä voi seurata seuraavia hallinnollisia seuraamuksia:

a) hallinnollisen sakon maksaminen,

b) perusteettomasti saatua tai maksamatta jätettyä määrää suuremman määrän maksaminen, mihin lisätään tarvittaessa korot; tämä erityisissä säädöksissä määrättävän prosenttiosuuden mukaan määrätty lisämäärä ei saa ylittää sitä ehdottomasti tarpeellista tasoa, joka tekee siitä vakuuttavan,

c) yhteisön säädösten mukaan myönnetyn etuuden takaisinperiminen kokonaan tai osittain, vaikka toimija on saanut aiheettomasti vain osan tästä etuudesta,

d) etuuden saamisen epääminen tai takaisinperiminen tietyksi väärinkäytösten jälkeiseksi ajaksi,

– –"

II Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Vinifrance on yhtiö, joka myy ja välittää pullottamattomia viinejä ja rypälemehutiivisteitä. Joulukuussa 1997 yhtiö hankki 34 408 hehtolitraa rypälemehuja kahdelta italialaiselta toimittajalta eli Cantine Trapizzo ja Far Vini -yhtiöiltä. Kahden 23.1. ja 4.2.1998 Onivinsin kanssa tekemänsä pitkäaikaisen varastointisopimuksen yhteydessä Vinifrance antoi tiivistää kyseisiä rypälemehuja Italiassa ja varastoi ne Ranskassa. Ensimmäinen varastointisopimus koski 8 110 hehtolitraa Cantine Trapizzo -yhtiön

toimittamia tiivistettyjä rypälemehuja, kun taas toinen sopimus koski 1 215 hehtolitraa Far Vini -yhtiön toimittamia tiivistettyjä rypälemehuja. Vinifrance sai tätä varten asetuksen N:o 822/87 32 artiklan mukaisesti varastointitukea 10.3.1998 yhteensä 170 391,31 euroa ja 6.4.1998 yhteensä 23 280,79 euroa.

16 Tarkastuksessa, jonka Agence centrale des organismes d'intervention dans le secteur agricole (ACOFA) toteutti Vinifrancessa touko-, kesä- ja heinäkuussa 2000, saatiin selville yhtäältä, että Far Vini -yhtiö oli lakannut olemasta jo vuonna 1992 ja että laskuissa ilmoitetussa osoitteessa ei toiminut mitään viiniyritystä, ja toisaalta, että suurimman osan rypälemehuista, jotka Vinifrance hankki Cantine Trapizzo -yhtiöltä, oli todellisuudessa toimittanut viimeksi mainitulle yhtiölle Far Vini -yhtiö.

17 Koska Far Vini -yhtiö ei ollut olemassa myyntisopimusten tekohetkellä, ACOFA:n kertomuksessa katsottiin pääasiallisesti, että oli epävarmaa, olivatko Far Vini -yhtiön suoraan tai välillisesti toimittamat rypälemehut peräisin yhteisöstä, eikä ollut varmaa, oliko Vinifrance niiden omistaja. ACOFA ei sen sijaan näytä kyseenalaistaneen sitä, että rypälemehut, jotka Vinifrance oli hankkinut Cantine Trapizzo -yhtiöltä mutta joita Far Vini -yhtiö ei ollut toimittanut viimeksi mainitulle yhtiölle, olivat peräisin yhteisöstä, eikä se näytä kyseenalaistaneen myöskään sitä, että Vinifrance omisti kyseiset rypälemehut, joiden määrä ennen tiivistämistä oli 4 587,8 hehtolitraa kyseessä olevasta 34 408 hehtolitran kokonaismäärästä.

18 ACOFA:n kertomuksen perusteella Onivinsin johtaja teki 23.12.2003 päätöksen, jolla perittiin takaisin kaikki Vinifrancelle maksetut varastointituet pääasiallisesti sillä perusteella, ettei viimeksi mainittu kyennyt osoittamaan, että Far Vini -yhtiön suoraan tai välillisesti toimittamat rypälemehut olivat peräisin yhteisöstä, eikä se myöskään kyennyt osoittamaan omistavansa ne.

19 Tribunal administratif de Montpellier'hen 16.1.2004 jättämällään kanteella Vinifrance vaati kyseisen päätöksen kumoamista. Mainittu tuomioistuin kumosi päätöksen tuomiolla 15.6.2007 sillä perusteella, ettei Onivins voinut laillisesti vaatia kaiken tuen palauttamista.

20 Tribunal administratif de Montpellier nimittäin katsoi, että asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla voidaan vaatia vain osittaista palauttamista tuottajan rikkomuksen vakavuuden mukaan. Kyseisen tuomioistuimen mielestä rikkomukset, joihin Vinifrancen katsottiin syyllistyneen, kuuluivat mainitun 17 artiklan soveltamisalaan. Se totesi erityisesti, että väite, jonka mukaan Vinifrance ei kyennyt osoittamaan rypälemehujen olleen peräisin yhteisöstä ja omistavansa ne, oli perusteltu varastointisopimusten kattamista rypälemehuista vain osittain eikä niiden kaikkien osalta. Mainittu tuomioistuin siis piti Onivinsin päätöstä lainvastaisena siltä osin kuin siinä vaadittiin kaikkien tukien eli myös laillisesti myönnetyn tuen osan palauttamista.

21 Office national interprofessionnel des fruits, des légumes, des vins et de l'horticulture (Viniflhor), jolle Onivinsin oikeudet ovat siirtyneet, valitti tuomiosta cour administrative d'appel de Marseilleen. Tämä tuomioistuin hylkäsi valituksen tuomiolla 15.6.2009 ja katsoi muun muassa, että tribunal administratif de Montpellier oli soveltanut asianmukaisesti asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohtaa. Se katsoi erityisesti, että pelkästään se, että Onivinsin johtaja oli vaatinut palautettavaksi koko tuen eli myös tuen niiden rypälemehujen osalta, joiden alkuperää ja omistajuutta ACOFA ei ollut riitauttanut, riitti joka tapauksessa sen toteamiseen, että kyseisessä päätöksessä oli oikeudellinen virhe.

22 FranceAgriMer, joka on Viniflhorin seuraajaelin, teki tuomiosta kassaatiovalituksen Conseil d'État'han vedoten muun muassa siihen, että cour administrative d'appel de Marseille oli tehnyt oikeudellisen virheen yhtäältä katsoessaan, ettei Onivinsin johtajan päätöksessä voitu vaatia kaiken Vinifrancen saaman tuen palauttamista, ja toisaalta päätellessään tästä, että kyseinen päätös oli kumottava kokonaisuudessaan.

23 FranceAgriMerin mielestä nimittäin tehdyt väärinkäytökset eivät kuulu asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan soveltamisalaan. Koska tästä alakohtaisesta säännöstöstä siis puuttuu nimenomainen säännös väitettyjen väärinkäytösten kannalta eli tässä tapauksessa sen kannalta, ettei

Vinifrance ollut osoittanut olevansa asetuksen N:o 1059/83 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu rypälemehujen omistaja eikä se ollut osoittanut myöskään sitä, että rypälemehut olivat peräisin yhteisöstä, kuten asetuksessa N:o 822/87 edellytetään, tällaisiin väärinkäytöksiin – jotka merkitsevät varastointisopimusten, joiden perusteella tuet oli maksettu, pätemättömyyttä – on kohdistettava perusteettomasti saadun etuuden takaisinperintää koskeva toimenpide. Niinpä FranceAgriMer väittää, että asetuksen N:o 2988/95 nojalla Onivins oli laillisesti voinut vaatia palautettaviksi kokonaan molemmat Vinifrancelle yksityiseen varastointiin myönnetyt tuet. Kyseinen interventioelin väittää toissijaisesti, ettei Onivinsin päätöstä olisi pitänyt kumota kokonaisuudessaan vaan ainoastaan siltä osin kuin siinä vaadittiin palautettavaksi se osa tuesta, jonka myöntämistä koskevien lakisääteisten edellytysten noudattamista ei ollut epäilty.

24 Tässä tilanteessa Conseil d'État on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun sellainen tuottaja, joka on saanut yhteisöltä tiivistettyjen rypälemehujen varastointitukea kansallisen interventioelimen kanssa tehtyä varastointisopimusta vastaan, on hankkinut fiktiiviseltä yhtiöltä tai sellaiselta yhtiöltä, jota ei ole olemassa, rypälemehuja, jotka se on sen jälkeen antanut tiivistää omalla vastuullaan ennen niiden varastointia, voidaanko kyseistä tuottajaa pitää – – asetuksen – – N:o 1059/83 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna tiivistettyjen rypälemehujen 'omistajana'? Voidaanko tämän saman asetuksen 17 artiklaa soveltaa, kun kansallisen interventioelimen kanssa tehtyä varastointisopimusta rasittaa erityisen vakava virhe, joka johtuu varsinkin siitä, että kansallisen interventioelimen kanssa sopimuksen tehnyttä yhtiötä ei voida pitää varastoitujen tuotteiden omistajana?

2) Kun [asetuksen N:o 822/87] kaltaisessa alakohtaisessa asetuksessa luodaan yhteisön tukia koskeva järjestelmä muttei kuitenkaan säädetä kyseisen järjestelmän säännösten rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista, voidaanko [asetusta N:o 2988/95] soveltaa tällaiseen rikkomiseen?

3) Kun taloudellinen toimija on jättänyt noudattamatta asetuksen N:o 1059/83 kaltaisessa yhteisön alakohtaisessa asetuksessa määriteltyjä velvoitteitaan ja tässä asetuksessa yhteisön tuen saamiselle säädettyjä edellytyksiä ja kun kyseisessä alakohtaisessa asetuksessa, kuten edellä mainitun asetuksen 17 artiklassa, säädetään toimenpide- tai seuraamusjärjestelmästä, sovelletaanko tätä järjestelmää ottamatta huomioon mitään muuta – – unionin oikeudessa säädettyä järjestelmää silloinkin, kun kyseinen noudattamatta jättäminen on vastoin – – unionin taloudellisia etuja? Vai onko päinvastoin niin, että tällaiseen rikkomiseen sovelletaan ainoastaan asetuksessa N:o 2988/95 säädettyä hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten järjestelmää? Vai voidaanko soveltaa molempia asetuksia?

4) Jos sekä alakohtaista asetusta että asetusta N:o 2988/95 voidaan soveltaa, miten niiden säännökset on yhdistettävä toteutettavien toimenpiteiden ja seuraamusten määrittämiseksi?

5) Kun taloudellinen toimija on rikkonut usealla tavalla unionin oikeutta ja kun jotkin näistä rikkomisista kuuluvat alakohtaisessa asetuksessa säädetyn toimenpide- tai seuraamusjärjestelmän soveltamisalaan, kun taas jotkin muut ovat asetuksessa N:o 2988/95 tarkoitettuja väärinkäytöksiä, sovelletaanko silloin ainoastaan tätä jälkimmäistä asetusta?”

III Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

A *Ensimmäisen kysymyksen ensimmäinen osa*

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisen kysymyksensä ensimmäisellä osalla pääasiallisesti sitä, että kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sen seurauksena, ettei rypälemehujen myyjänä pidettyä yhtiötä ole ollut olemassa, näiden rypälemehujen ei voida osoittaa olleen peräisin yhteisöstä, voiko kyseiset rypälemehut mainitulta yhtiöltä hankkinut tuottaja kuitenkin pätevästi tehdä näistä rypälemehuista varastointisopimuksen, myös asetuksen N:o 1059/83 2 artiklan 2 kohdassa säädetyn kaltaisen sen velvoitteen kannalta, että ”hän yhä on” kyseisten rypälemehujen ”omistaja”, ja saada siten tällä perusteella varastointitukea asetuksen N:o 822/87 nojalla.

26 On huomattava, että vaikka asetuksen N:o 1059/83 2 artiklassa määritelläänkin tässä asetuksessa tarkoitettu tuottajan käsite ja edellytetään muun muassa, että tuottajan on oltava rypälemehujen ”omistaja” voidakseen tehdä pätevästi interventioelimen kanssa varastointitukeen oikeuttavan varastointisopimuksen, kyseisessä artiklassa ei määritellä omistajan käsitettä.

27 Mainitussa asetuksessa säädetään kuitenkin vain asetuksen N:o 822/87 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä sellaisten varastointisopimusten osalta, jotka voivat oikeuttaa varastointituen saamiseen.

28 Kuten FranceAgriMer ja Euroopan komissio ovat perustellusti todenneet, kysymys siitä, voidaanko toimijaa pitää asetuksen N:o 1059/83 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna ”omistajana” ja voiko toimija siis tehdä varastointitukeen oikeuttavan varastointisopimuksen, voi nousta esiin vain, mikäli rypälemehut kuuluvat asetuksen N:o 822/87 aineelliseen soveltamisalaan. Tämän osalta on riidatonta, että kyseessä olevan säännöstön mukaan vain yhteisöstä peräisin olevat rypälemehut voivat oikeuttaa mainitussa asetuksessa säädetyn kaltaiseen varastointitukeen.

29 Pääasian oikeudenkäynnissä on riidatonta, ettei Vinifrance itse tuottanut rypälemehuja vaan hankki ne myyntisopimuksella. Myyntisopimus oli kuitenkin tehty sellaisen yhtiön kanssa, joka ei myyntisopimuksen tekohetkellä ollut lain mukaan olemassa, joten tämän yhtiön suoraan tai välillisesti toimittamien rypälemehujen ei voitu osoittaa olleen peräisin yhteisöstä.

30 Näin ollen riippumatta siitä, oliko Vinifrance ”tuottajana” ollut oikeudellisesti tai tosiasiallisesti kyseisten tavaroiden omistaja, on niin, että koska näitä tavaroita ei voitu pitää yhteisöstä peräisin olleina rypälemehuina, tällaisen toimijan ei missään tapauksessa voida katsoa hankkineen asetuksen N:o 822/87 soveltamisalaan kuuluvia rypälemehuja, jotka oikeuttaisivat varastointituen saamiseen mainitun asetuksen nojalla.

31 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen kysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava, että kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sen seurauksena, ettei rypälemehujen myyjänä pidettyä yhtiötä ole ollut olemassa, näiden rypälemehujen ei voida osoittaa olleen peräisin yhteisöstä, kyseiset rypälemehut mainitulta yhtiöltä hankkinut tuottaja ei missään tapauksessa voi saada varastointitukea asetuksen N:o 822/87 nojalla.

B *Ensimmäisen kysymyksen toinen osa sekä toinen, kolmas, neljäs ja viides kysymys*

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisen kysymyksensä toisella osalla sekä toisella, kolmannella, neljännellä ja viidennellä kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että siinä säädettyä seuraamusjärjestelmää sovelletaan tapaukseen, jossa tuottaja on saanut varastointitukea, vaikka suurin osa rypälemehuista, jotka olivat tukihakemusten tueksi esitettyjen varastointisopimusten kohteena, ei

ollut, toisin kuin asetuksessa N:o 822/87 edellytetään, peräisin yhteisöstä. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee samoilla kysymyksillä lisäksi sitä, voivatko asetuksen N:o 2988/95 säännökset olla – ja jos voivat, missä määrin – täydentävä tai vaihtoehtoinen oikeusperusta seuraamusten määräämiselle tällaisista väärinkäytöksistä.

1. Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

33 FranceAgriMer ja Ranskan hallitus väittävät pääasiallisesti, ettei asetuksen N:o 1059/83 17 artikla voi koskea seuraamusten määräämistä pääasiassa kyseessä olevien kaltaisista väärinkäytöksistä. On nimittäin niin yhtäältä, että mainitun artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraamusjärjestelmästä mainitun asetuksen tietyistä tyhjentävästi luetelluista säännöksistä johtuvien velvoitteiden rikkomisille, joista ei kuitenkaan ole kyse pääasiassa. Toisaalta 17 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään kyllä seuraamuksesta, joka koskee muiden mainitusta asetuksesta tai varastointisopimuksista johtuvien velvoitteiden rikkomista. Tämä seuraamus, jossa maksettavaa tukea vähennetään rikkomuksen vakavuuden mukaan, ei kuitenkaan voi koskea sellaisia niin vakavia virheitä kuin se, ettei tuensaaja ole rypälemehujen omistaja, missä on kyse asetuksen N:o 1059/83 2 artiklan 2 kohdan rikkomisesta, tai mahdottomuus osoittaa, että varastointituen saamiseen oikeuttaneet rypälemehut olivat peräisin yhteisöstä, missä on kyse asetuksessa N:o 822/87 säädetyn kaltaiseen varastointituen myöntämiseen erottamattomasti liittyvän perusvelvoitteen rikkomisesta.

34 Ranskan hallitus katsoo erityisesti, että asetuksen N:o 1059/83 17 artiklassa säädetään seuraamuksista, jotka liittyvät varastointisopimusten toteuttamiseen. Pääasiassa kyseessä olevat väärinkäytökset koskevat kuitenkin itse edellytyksiä, joilla tällaisia sopimuksia tehdään, ja siis näiden sopimusten pätevyyttä varastointitukien myöntämisen kannalta.

35 Koska sovellettavassa alakohtaisessa säännöstössä eli tässä tapauksessa asetuksissa N:o 822/87 ja N:o 1059/83 ei määritellä seuraamusta, FranceAgriMer ja Ranskan hallitus katsovat, että asetusta N:o 2988/95 voidaan soveltaa siltä osin kuin väitetyt rikkomiset ovat viimeksi mainitun asetuksen 1 artiklassa tarkoitettuja väärinkäytöksiä. Ne toteavat tämän osalta, että unionin tuomioistuin on kyllä jo katsonut, ettei tämän asetuksen 5 artikla voi olla hallinnollisen seuraamuksen määräämisen oikeusperusta. Ne ovat kuitenkin sitä mieltä, että kyseisen asetuksen 4 artikla, siltä osin kuin siinä vahvistetaan unionin oikeuden yleinen periaate, jonka mukaan kukin perusteettomasti saatu yhteisön tuki on palautettava, voi olla oikeusperusta sille, että kaikki pääasiassa kyseessä olevat varastointituet peritään takaisin.

36 Puolan hallitus puolestaan toteaa, että kun alakohtaisessa säännöstössä ei säädetä seuraamuksen määräämisestä väärinkäytöksen tilanteessa, on sovellettava kansallisessa oikeudessa säädettyjä seuraamuksia silloin, kun niitä on. Puolan hallitus kuitenkin toteaa, että perusteettomasti saadun tuen palauttamisvelvollisuus kuuluu asetuksen N:o 2988/95 4 artiklassa tarkoitettuun hallinnollisen toimenpiteen käsitteeseen eikä se ole esteenä hallinnollisen seuraamuksen määräämiselle tuen takaisinperinnän lisäksi.

37 Komissio väitti ensin, että siltä osin kuin molemmat todetut asetusten rikkomiset koskivat vain osaa pääasiassa kyseessä olevista rypälemehuista, Ranskan interventioelimen päätöksessä periä molemmat varastointituet takaisin kokonaisuudessaan oli tosiasiassa kaksi näkökohtaa.

38 Komissio totesi yhtäältä, että päätöksellä perittiin takaisin osa varastointituista, jotka liittyivät niihin rypälemehumääriin, joista Vinifrance ei ollut osoittanut, että se oli niiden ”omistaja” ja että ne olivat peräisin yhteisöstä. Komissio huomautti tästä, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällainen takaisinperintä on pelkkä seuraus siitä havainnosta, että edun saamiseksi unionin säännöstössä vaadittavat edellytykset eivät täyttyneet, minkä johdosta tuki on perusteeton ja sen palauttamisvelvollisuus on siten aiheellinen.

39 Toisaalta komissio väitti niiden tukien osan takaisinperinnästä, jotka liittyivät yksinomaan Cantine Trapizzo -yhtiöltä peräisin olleisiin rypälemehumääriin, joiden osalta ei komission mukaan ole todettu jätetyn noudattamatta asetusten mukaisia velvoitteita, että tätä osaa kyseisestä päätöksestä oli pidettävä seuraamuksena. Tällä ei kuitenkaan olisi silloin oikeusperustaa asetuksessa N:o 2988/95 eikä alakohtaisissa asetuksissa N:o 822/87 ja N:o 1059/83 eikä myöskään kansallisessa oikeudessa.

40 Istunnossa komissio kuitenkin totesi, että koska yhteisöstä peräisin olleita rypälemehuja ja muita kuin yhteisöstä peräisin olleita rypälemehuja ei enää tiivistämisen jälkeen ollut mahdollista erottaa toisistaan, se oli vastedes sitä mieltä, että tällaisessa tilanteessa kaikki varastointituet on perittävä takaisin hallinnollisella toimenpiteellä.

2. Unionin tuomioistuimen vastaus

a) Yleisiä toteamuksia asetuksesta N:o 2988/95

41 On muistutettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 1 kohdalla otetaan käyttöön yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä koskevista yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista, ja näin tehdään mainitun asetuksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla siksi, että voidaan torjua unionin taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla (asia C-278/02, Handlbauer, tuomio 24.6.2004, Kok., s. I-6171, 31 kohta ja asia C-131/10, Corman, tuomio 22.12.2010, Kok., s. I-14199, 36 kohta).

42 Asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee siten, että unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten tehokas torjunta edellyttää yhteisen oikeudellisen kehyksen luomista kaikille unionin politiikan kattamille aloille. Lisäksi saman asetuksen johdanto-osan viidennen perustelukappaleen mukaan väärinkäytösten tunnusmerkistöt täyttävistä menettelyistä sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista säädetään alakohtaisissa säännöstöissä asetuksen N:o 2988/95 mukaisesti (asia C-295/02, Gerken, tuomio 1.7.2004, Kok., s. I-6369, 55 kohta).

43 Tarkastuksia ja tehtyjen väärinkäytösten seuraamuksia koskevalla unionin oikeuden alalla unionin lainsäätäjä on asetuksella N:o 2988/95 vahvistanut joukon periaatteita ja edellyttänyt yleisesti, että kaikissa alakohtaisissa asetuksissa noudatetaan näitä periaatteita (ks. mm. asia C-420/06, Jager, tuomio 11.3.2008, Kok., s. I-1315, 61 kohta; asia C-150/10, Beneo-Orafti, tuomio 21.7.2011, Kok., s. I-6843, 69 kohta ja asia C-669/11, ED & F Man Alcohols, tuomio 4.10.2012, 45 kohta). Lisäksi kyseisestä asetuksesta ilmenee, että sitä sovelletaan myös alakohtaisiin säännöstöihin, jotka olivat voimassa mainitun asetuksen voimaantulohetkellä (ks. vastaavasti asia C-354/95, National Farmers' Union ym., tuomio 17.7.1997, Kok., s. I-4559, 39 kohta).

44 Asetuksen N:o 2988/95 on tarkoitus koskea kutakin tilannetta, jossa on kyseessä asetuksen 1 artiklassa tarkoitettu "väärinkäytös" eli unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko unionin yleiselle talousarviolle tai unionin hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan unionin puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia.

45 Tässä yhteydessä on todettava, että kukin mainitun asetuksen 1 artiklassa tarkoitettu "väärinkäytös" johtaa hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten soveltamiseen (ks. vastaavasti asia C-489/10, Bonda, tuomio 5.6.2012, 33 kohta).

46 Asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään näin ollen, että kaikista väärinkäytöksistä on seurattava yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin muun muassa siten, että velvoitetaan maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat.

47 Kyseisen asetuksen 5 artiklassa säädetään tahallisista tai huolimattomuudesta johtuvista väärinkäytöksistä vain, että niistä voi seurata tiettyjä kyseisessä artiklassa lueteltuja hallinnollisia seuraamuksia (ks. asia C-367/09, SGS Belgium ym., tuomio 28.10.2010, Kok., s. I-10761, 35 kohta).

48 Kyseisessä säännöksessä ei määritetä tarkalleen, mitä siinä luetelluista seuraamuksista olisi sovellettava silloin, kun on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavasta väärinkäytöksestä (ks. em. asia SGS Belgium ym., tuomion 36 kohta ja em. asia ED & F Man Alcohols, tuomion 46 kohta).

49 Asetuksen N:o 2988/95 2 artiklasta ja etenkin sen 3 kohdasta, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen viidennen ja kahdeksannen perustelukappaleen kanssa, nimittäin ilmenee, että unionin lainsäätäjän tehtävänä on säätää alakohtaisista säännöstöistä, joilla otetaan käyttöön hallinnollisia seuraamuksia jo mainittua asetusta annettaessa yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä voimassa olleiden hallinnollisten seuraamusten tavoin (ks. em. asia SGS Belgium ym., tuomion 37 kohta).

50 Asetuksen N:o 2988/95 5 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdasta ilmenee, että yhteisön säädösten mukaan myönnetyn etuuden takaisin periminen kokonaan tai osittain, vaikka toimija on saanut aiheettomasti vain osan tästä etuudesta, on hallinnollinen seuraamus (ks. vastaavasti em. asia Bonda, tuomion 34 kohta). Oikeuskäytännön mukaan tällainen seuraamus – myös muu kuin rikosoikeudellinen seuraamus – voidaan kuitenkin määrätä vain siinä tapauksessa, että sillä on selvä ja yksiselitteinen oikeudellinen perusta (ks. asia C-110/99, Emsland-Stärke, tuomio 14.12.2000, Kok., s. I-11569, 56 kohta; asia C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, tuomio 11.7.2002, Kok., s. I-6453, 52 kohta ja asia C-274/04, ED & F Man Sugar, tuomio 6.4.2006, Kok., s. I-3269, 15 kohta), eikä sitä siis voida määrätä pelkästään kyseisten säännösten perusteella (ks. vastaavasti em. asia SGS Belgium ym., tuomion 43 kohta).

b) Alakohtaisten asetusten N:o 822/87 ja N:o 1059/83 suhde asetukseen N:o 2988/95

51 Asetuksella N:o 822/87 perustetun varastointitukijärjestelmän yhteydessä on huomattava, että vain yhteisöstä peräisin olevien rypälemehujen varastointi voi saada tällaisia tukia. Lisäksi asetuksen 32 artiklan 2 kohdan mukaan tällainen tuki edellyttää, että tuottaja solmii interventioelimen tai -elinten kanssa varastointisopimuksen tai -sopimuksia, joiden pätevyys on tukikelpoisuuden edellytys.

52 Velvollisuuden, jonka mukaan rypälemehujen on oltava peräisin yhteisöstä, noudattamatta jättäminen merkitsee unionin oikeuden säännösten tai määräysten rikkomista, joka vahingoittaa unionin talousarviota aiheuttamalla perusteettoman menon. Tällainen rikkominen kuuluu siis asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa tarkoitettuun väärinkäytöksen käsitteeseen.

i) Mahdollisuus määrätä seuraamus asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla

53 Siitä, voidaanko asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä määrätä seuraamus asetuksen N:o 1059/83, jossa on kyse alakohtaisesta säännöstöstä, 17 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla, on huomattava, että kyseisessä 17 artiklan 1 kohdassa säädetään kahdentyyppisistä seuraamuksista.

54 Yhtäältä nimittäin asetuksen 17 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, ettei varastointitukea makseta, jos tuottaja ei täytä hänelle saman asetuksen 7 artiklan 2 kohdan, 15 ja 16 artiklan ja tarvittaessa 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti kuuluvia velvoitteita. Tällaiset velvoitteet, joista ei ole kyse pääasian oikeudenkäynnissä, koskevat pääasiallisesti tuottajan ja interventioelimen välisen varastointisopimuksen toteuttamisedellytyksiä, sitä, että tuottaja mahdollisesti estää tarkastukset, joita interventioelin voi järjestää, sekä varastointisopimuksen kohteena olevien rypälemehujen varastoinnin edellytyksiä.

55 Toisaalta kyseisen 17 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään tuottajalle kyseisen asetuksen tai varastointisopimuksen mukaisesti kuuluvista muista velvoitteista, että näiden velvoitteiden rikkominen johtaa tuen vähentämiseen rikkomuksen vakavuuden mukaan.

56 Tässä yhteydessä on huomattava, että asetusta N:o 1059/83 edeltäneissä asetuksissa ensin mainitun asetuksen 17 artiklaa vastanneessa säännöksessä säädettiin vain sellaisen yhden ainoan seuraamuksen soveltamisesta, jonka mukaan tuki yksinkertaisesti perittiin takaisin, eikä siinä säädetty nimenomaisesti mahdollisuudesta vähentää myönnettyä tukea siinä tapauksessa, että toimija oli jättänyt noudattamatta jotakin kyseisissä asetuksissa säädettyä velvoitetta. Pöytäviinin, rypälemehun ja tiivistetyn rypälemehun varastointisopimuksista 13.8.1976 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2015/76 (EYVL L 221, s. 20) 15 artiklan 1 kohdassa sekä pöytäviinin, rypälemehun ja tiivistetyn rypälemehun varastointisopimuksista 23.11.1979 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2600/79 (EYVL L 297, s. 15) 16 artiklan 1 kohdassa nimittäin säädettiin, että ”lukuun ottamatta ylivoimaista estettä, tukea ei makseta, jos tuottaja ei täytä hänelle sopimuksen mukaisesti kuuluvia velvoitteita”.

57 On siis todettava, että asetuksen N:o 1059/83 17 artiklassa unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut erottaa seuraamukset toisistaan ja porrastaa ne siltä osin kuin kyse on yhtäältä tyhjentävästi lueteltujen velvoitteiden rikkomisesta, jonka osalta sovellettavana seuraamuksena on yksinkertaisesti tuen periminen takaisin, ja toisaalta sellaisten sopimukseen tai asetuksiin perustuvien vähemmän tärkeiden velvoitteiden rikkomisista, joiden osalta tuen vähentäminen rikkomuksen vakavuuden mukaan on asianmukaisempi seuraamus.

58 Edellä esitetystä seuraa, että – kuten FranceAgriMer, Ranskan hallitus ja komissio ovat perustellusti väittäneet – asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty seuraamus voidaan määrätä väärinkäytöksistä, jotka koskevat varastointisopimuksen toteuttamisedellytyksiä ja jotka eivät ole yhtä vakavia kuin kyseisen 17 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut väärinkäytökset. Mainitun asetuksen 17 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei sitä vastoin voida soveltaa seuraamusten määräämiseen vakavista virheistä, jotka vaikuttavat varastointitukihakemuksen tueksi esitetyn varastointisopimuksen pätevyyteen ja jotka kyseenalaistavat suoraan tuottajan kelpoisuuden saada varastointitukia.

59 Jos tukihakemuksen tueksi esitetyn varastointisopimuksen kohteena olevien rypälemehujen ei osoiteta olevan peräisin yhteisöstä, tämä seikka riittää yksinään estämään sen, että varastointisopimus voi pätevästi oikeuttaa varastointitukeen asetuksen N:o 822/87 nojalla.

ii) Mahdollisuus soveltaa hallinnollista seuraamusta tai hallinnollista toimenpidettä asetuksen N:o 2988/95 nojalla

60 On vielä selvitettävä, voiko tällainen asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa tarkoitettu väärinkäytös johtaa sovellettavassa alakohtaisessa säännöstössä säädetyn seuraamuksen puuttuessa kyseisen asetuksen nojalla hallinnollisen seuraamuksen tai tarvittaessa hallinnollisen toimenpiteen soveltamiseen.

61 Tästä on muistutettava, että unionin taloudellisia etuja suojattaessa asetuksen N:o 2988/95 5 artikla ei ole riittävä oikeusperusta hallinnollisen seuraamuksen soveltamiselle, koska seuraamuksen soveltaminen edellyttää sitä, että ennen kyseisen väärinkäytöksen tapahtumista joko unionin lainsäätäjä on antanut alakohtaisen säännöstön, jossa määritellään tällainen seuraamus, tai silloin, kun tällaista säännöstöä ei ole vielä annettu unionin tasolla, että sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseinen väärinkäytös on tapahtunut, on säädetty hallinnollisen seuraamuksen soveltamisesta (ks. vastaavasti em. asia SGS Belgium ym., tuomion 43 kohta ja em. asia ED & F Man Alcohols, tuomion 47 kohta).

62 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa on niin, että kun alakohtaisessa säännöstössä ja kansallisessa säännöstössä ei säädetä seuraamuksen soveltamisesta, kyseessä olevaan ”väärinkäytökseen” ei voida kohdistaa asetuksen N:o 2988/95 5 artiklassa tarkoitettua ”seuraamusta”.

63 On siis kysyttävä, voiko tällainen asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa tarkoitettu väärinkäytös sitä vastoin johtaa mainitun asetuksen 4 artiklassa tarkoitetun hallinnollisen toimenpiteen soveltamiseen.

64 Tästä on huomattava, että yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä unionin lainsäätäjän vahvistettua kelpoisuusedellytykset tuen myöntämistä varten yhden näistä edellytyksistä noudattamatta jättämisestä seuraava oikeudenmenetys ei ole seuraamus vaan pelkkä seuraus kyseisten laissa säädettyjen edellytysten noudattamatta jättämisestä (ks. asia C-45/05, Maatschap Schonewille-Prins, tuomio 24.5.2007, Kok., s. I-3997, 47 kohta ja asia C-188/11, Hehenberger, tuomio 24.5.2012, 37 kohta).

65 Niinpä velvollisuus palauttaa väärinkäytöksellä perusteettomasti saatu etu ei ole vastoin laillisuusperiaatetta. Sellainen havainto nimittäin, että edun saamiseksi unionin oikeudessa vaadittavat edellytykset on luotu keinotekoisesti, tekee saadun edun joka tapauksessa perusteettomaksi, jolloin sen palauttamisvelvollisuus on aiheellinen (ks. vastaavasti em. asia Emsland-Stärke, tuomion 56 kohta ja asia C-158/08, Pometon, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4695, 28 kohta).

66 Yhteisen maatalouspolitiikan kautta unionin talousarviosta annetuista tuista unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus todeta, että mikä tahansa jäsenvaltion harkintavallan käyttö siltä osin, olisiko aiheettomasti tai sääntöjenvastaisesti myönnetyt tuet vaadittava palautettaviksi, olisi ristiriidassa niiden velvollisuuksien kanssa, joista on säädetty kyseisiin aloihin sovellettavassa unionin lainsäädännössä, jonka mukaan kansallisten viranomaisten on perittävä aiheettomasti tai sääntöjenvastaisesti suoritetut tuet takaisin (em. asia SGS Belgium ym., tuomion 50 kohta).

67 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, joissa todettujen väärinkäytösten seurauksena varastointisopimusten ei voitu katsoa tehdyn pätevästi riidanalaisten varastointitukien saamiseksi, kansallisten viranomaisten on sovellettava asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua hallinnollista toimenpidettä, jossa on kyse siitä, että kyseiset perusteettomasti saadut tuet vaaditaan palautettaviksi.

68 Tästä on täsmennettävä, että pääasian olosuhteissa väitetyt väärinkäytökset koskivat suurinta osaa rypälemehuista, koska kyseessä olleen 34 408 hehtolitran määrästä 29 821 hehtolitraa oli peräisin suoraan tai välillisesti Far Vini -yhtiöltä, jota ei ollut olemassa, kun taas vain 4 587 hehtolitraa oli Cantine Trapizzo -yhtiö toimittanut sääntöjenmukaisesti.

69 Lisäksi ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että tästä 4 587 hehtolitrasta tehtiin varastointisopimus, jonka perusteella maksettiin 170 391,31 euron summa 10.3.1998. Niinpä nämä määrät väitetään yhdistetyn rypälemehuihin, jotka Cantine Trapizzo -yhtiö oli toimittanut mutta joista tämä viimeksi mainittu yhtiö oli itse saanut toimituksen Far Vini -yhtiöltä.

70 Tällaisissa olosuhteissa, joissa yhteisöstä peräisin olleet rypälemehut eivät olleet erikseen kummankaan varastointisopimuksen kohteena, minkä tarkistaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä, tämä kansallinen tuomioistuin voi tarvittaessa katsoa, että siltä osin kuin yhteisöstä peräisin olleet rypälemehut yhdistettiin rypälemehuihin, jotka eivät olleet peräisin yhteisöstä, jolloin niitä ei enää tiivistämistoimenpiteiden jälkeen voida yksilöidä eikä erottaa toisistaan, kyseiset kaksi varastointisopimusta olivat kokonaisuudessaan sääntöjenvastaisia sen edellytyksen kannalta, jonka mukaan kyseisten rypälemehujen on oltava peräisin yhteisöstä.

71 Tästä seuraisi, että – kuten FranceAgriMer ja Ranskan hallitus ovat todenneet ja kuten komissiokin totesi istunnossa – mainitut kaksi varastointisopimusta eivät voineet pätevästi oikeuttaa pääasiassa kyseessä oleviin varastointitukiin, joten kansallisilla viranomaisilla on oikeus vaatia palautettaviksi kaikki tuet, jotka Vinifrancelle on täten maksettu perusteettomasti.

72 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen kysymyksen toiseen osaan sekä toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa

— asetuksen N:o 1059/83 17 artiklan 1 kohdan b alakohta ei voi olla oikeusperusta seuraamusten määräämiselle siitä, että tuottaja on rikkonut asetuksessa N:o 822/87 säädettyä velvoitetta, jonka mukaan rypälemehujen, jotka voivat oikeuttaa varastointitukeen, on oltava peräisin yhteisöstä

— kyseessä oleviin väärinkäytöksiin ei voida kohdistaa asetuksen N:o 2988/95 5 artiklassa tarkoitettua ”seuraamusta” silloin, kun niin alakohtaisessa säännöstössä kuin kansallisessakaan säännöstössä ei säädetä seuraamuksen soveltamisesta, ja

— kansallisten viranomaisten on sovellettava asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua hallinnollista toimenpidettä, jossa on kyse siitä, että kaikki perusteettomasti saadut tuet vaaditaan palautettaviksi, kunhan osoitetaan, minkä tarkistaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä, että kumpikin pääasiassa kyseessä olevista varastointisopimuksista koski osittain tai kokonaan rypälemehuja, joiden ei voida katsoa olevan peräisin yhteisöstä ja jotka on tiivistämis- ja varastointitoimenpiteiden yhteydessä yhdistetty yhteisöstä peräisin oleviin rypälemehuihin.

IV Oikeudenkäyntikulut

73 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sen seurauksena, ettei rypälemehujen myyjänä pidettyä yhtiötä ole ollut olemassa, näiden rypälemehujen ei voida osoittaa olleen peräisin yhteisöstä, kyseiset rypälemehut mainitulta yhtiöltä hankkinut tuottaja ei missään tapauksessa voi saada varastointitukea viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16.3.1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87, sellaisena kuin se on muutettuna 19.7.1988 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2253/88, nojalla.

2) Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa

— pöytäviinin, rypälemehun, tiivistetyn rypälemehun ja puhdistetun tiivistetyn rypälemehun varastointisopimuksista 29.4.1983 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1059/83, sellaisena kuin se on muutettuna 15.12.1999 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2646/1999, 17 artiklan 1 kohdan b alakohta ei voi olla oikeusperusta seuraamusten määräämiselle siitä, että tuottaja on rikkonut asetuksessa N:o 822/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2253/88, säädettyä velvoitetta, jonka mukaan rypälemehujen, jotka voivat oikeuttaa varastointitukeen, on oltava peräisin yhteisöstä

— kyseessä oleviin väärinkäytöksiin ei voida kohdistaa Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 5 artiklassa tarkoitettua ”seuraamusta” silloin, kun niin alakohtaisessa säännöstössä kuin kansallisessakaan säännöstössä ei säädetä seuraamuksen soveltamisesta, ja

— kansallisten viranomaisten on sovellettava asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua hallinnollista toimenpidettä, jossa on kyse siitä, että kaikki perusteettomasti saadut tuet vaaditaan palautettaviksi, kunhan

osoitetaan, minkä tarkistaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä, että kumpikin pääasiassa kyseessä olevista varastointisopimuksista koski osittain tai kokonaan rypälemehuja, joiden ei voida katsoa olevan peräisin yhteisöstä ja jotka on tiivistämis- ja varastointitoimenpiteiden yhteydessä yhdistetty yhteisöstä peräisin oleviin rypälemehuihin.

Allekirjoitukset